

Szaraniec, Lech

---

70 lat Muzeum Śląskiego w Katowicach

Muzealnictwo 36, 39-43

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

70 LAT MUZEUM ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH

Lata 1924-1945

Potrzeba zachowania kultury duchowej i materialnej regionu dla potomnych była stałą troską wielu pokoleń Polaków żyjących na Górnym Śląsku. Siega ona pierwszych lat XX. wieku. Dopiero w Polsce niepodległej marzenia o Muzeum Śląskim przeistaczały się w konkretne formy działania. W 1924 r. powołano tu Towarzystwo Muzeum Ziemi Śląskiej, którego zadaniem było gromadzenie pamiątek kultury materialnej i duchowej wytworzonych na tej ziemi. Prezesem został dr Ernest Farnik z Cieszyna, założyciel i pierwszy redaktor „Zarania Śląskiego”.

W 1927 r. idea powstania muzeum zaczęła się materializować. Wojewoda śląski, dr Michał Grażyński, utworzył Oddział Sztuki i powołał konserwatora wojewódzkiego, dra Tadeusza Dobrowolskiego, któremu powierzył organizację placówki muzealnej. Rzucone hasło, aby *na tło ogólnopolskiej syntezy rzucić monografię Śląska*, zostało wy-

korzystane przez T. Dobrowolskiego. 23 stycznia 1929 r. Sejm Śląski powołał formalnie, istniejące od 1927 r. w organizacji, Muzeum Śląskie.

Dziesięcioletnia działalność przedwojennego Muzeum Śląskiego spełniała pokładane w nim nadzieje. Poza swoją podstawową, kulturotwórczą funkcją pełniło ogromne, ambitne i integracyjne zadania. Zgromadziło zbiory o wielkiej wartości historycznej i artystycznej.

Swe cenne nabytki muzeum eksponowało w gmachu Urzędu Wojewódzkiego i Sejmu Śląskiego, wnosząc jednocześnie nowoczesny — jak na warunki europejskie — gmach muzealny. Wybuch II wojny światowej przeszkodził w oficjalnym oddaniu muzeum do zwiedzania. Okupant zniszczył pomnik polskości, jakim był gmach Muzeum Śląskiego, a część zbiorów uległa zagładzie.

Lata 1945-1971

Wyzwolenie Śląska w styczniu 1945 r. pozwoliło na odbudowę Muzeum Śląskiego w Bytomiu, dokąd hitlerowcy wywieźli zbiory i wyposażenie katowickiej placówki. Część zbiorów zaginęła bezpowrotnie po wywiezieniu ich przez pracowników Oberschlesische Landesmuseum poza okręg przemysłowy oraz na skutek zwyczajnych grabieży dokonywanych w nie zabezpieczonym i uszkodzonym budynku muzealnym w Bytomiu. Znaczną część zbiorów odnalazł w okolicach Prudnika mgr Józef Matuszczak, przedwojenny pracownik Muzeum Śląskiego w Katowicach, jednocześnie kierownik Oddziału Muzeów i Ochrony Zabytków Urzędu Wojewódzkiego Śląsko-Dąbrowskiego w 1945 roku.

Muzeum Śląskie w Bytomiu kontynuowało prace i tradycje Muzeum Śląskiego w Katowicach, prezentując między innymi wystawy dotyczące powstań i plebiscytu, galerię malarzy polskich XIX i XX w. oraz śląską sztukę kościelną. Pierwszym powojennym dyrektorem został mgr Longin Malicki, etnograf pracujący przed wojną — podobnie jak wspomniany Józef Matuszczak — w Muzeum Śląskim w Katowicach, od 1945 r. kierownik działu sztuki muzeum bytomskiego i opiekun kolekcji zebranej przez Tadeusza Dobrowolskiego¹.

Już w pierwszych dniach po wyzwoleniu podnoszony był problem wznowienia działalności Muzeum Śląskiego w Katowicach jako muzeum okręgowego. 6 lutego 1948 r., na konferencji dyrektorów muzeów śląskich w Katowicach, jednogłośnie uznano potrzebę budowy nowego gmachu dla Muzeum Śląskiego oraz wybrano komitet, któremu powierzono sprawę realizacji budowy. Rozważono jednocześnie możliwość przeniesienia do Katowic galerii malarstwa polskiego, gdyż tam była eksponowana w latach 1929-1939 (na IV i V piętrze gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego).

Zamiar budowy nowego gmachu nie mógł być realizowany. Ministerstwo Kultury i Sztuki nie miało na ten cel żadnych środków. Jednym z gorących orędowników restytucji Muzeum Śląskiego w Katowicach był etnograf Józef Ligęza, współpracownik Tadeusza Dobrowolskiego, późniejszy wieloletni dyrektor Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu.

W 1950 r., w wyniku zmian własnościowych i organizacyjnych w kraju, Muzeum w Bytomiu otrzymało nazwę Muzeum Górnośląskiego, a Muzeum we Wrocławiu — Muzeum Śląskiego (to ostatnie utrzymało tę nazwę do 1971 r., kiedy otrzymało miano Muzeum Narodowego).

Lata 1976-1984

Lata kolejnych niepokojów społecznych powodowały odżywianie idei restytucji muzeum w Katowicach. W 1976 r. udało się uruchomić Społeczne Muzeum Historii Miasta Katowic. O restytucji Muzeum

Śląskiego nie mogło być jeszcze mowy. Utworzenie Oddziału Górnośląskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki i oddolne poparcie środowisk kulturotwórczych sprawiły, że w marcu 1981 r. Wojewódzka

Rada Narodowa powołała Społeczny Komitet Odbudowy Muzeum Śląskiego. Na pierwszego przewodniczącego został wybrany prof. Kazimierz Popiołek, emerytowany historyk i pierwszy rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Następnie funkcję tę pełnili kolejno: dr Zdzisław Gorczyca, mgr Józef Piszczek, Jerzy Wuttke. Długoletnim sekretarzem komitetu był mgr Maciej Wojciechowski.

Prace Społecznego Komitetu Odbudowy Muzeum Śląskiego przyczyniły się do spopularyzowania działalności przedwojennego Muzeum Śląskiego i zmaterializowania idei jego restytucji w Katowicach

Lata 1984-1994

Restytuowane Muzeum Śląskie w Katowicach rozpoczęło swą działalność w grudniu 1984 r. w jednym pokoju na III piętrze budynku przy ówczesnej ul. Armii Czerwonej (obecnie al. W. Korfantego) w Katowicach, przekazanego przez władze miejskie (budynek pochodzi z przełomu XIX/XX wieku). Właścicielem gmachu stało się muzeum w styczniu 1987 r. a ostatni lokatorzy opuścili gmach w kwietniu tegoż roku. Etapowe przejmowanie pomieszczeń oraz szybkie prowadzenie ich adaptacji na cele muzealne pozwoliło na oddanie w maju 1988 r. pierwszych sal wystawowych oraz przeznaczonych na imprezy, na parterze budynku. W czerwcu 1989 r. przekazano sale ekspozycyjne na I piętrze, a we wrześniu tegoż roku sale ekspozycyjne i pracownie naukowe na II piętrze. Dopiero w październiku 1992 r. otwarto sale ekspozycyjne na III piętrze. Od stycznia 1985 r. trwała organizacja placówki. Etapowo tworzone działają muzeum oraz zatrudniano kadrę merytoryczną, administracyjną i obsługi. Gromadzono i opracowywano zbiory zgodnie z profilem placówki. Kształcono kadrę na podyplomowych studiach muzeologicznych (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet M. Kopernika).

Współczesne Muzeum Śląskie, nawiązując do tradycji przedwojennego muzeum, jest placówką naukowo-badawczą, łączącą zainteresowania sztuką nowoczesną z historią i kulturą Śląska. Swymi zainteresowaniami zbierackimi i badawczymi obejmuje całą Polskę w zakresie sztuki oraz sztuki ludowej, a także Śląsk i pogranicze w zakresie historii, archeologii, etnografii i techniki. Większość zgromadzonych zbiorów (ponad 50 000 eksponatów) została zebrana w latach 1985-1991, tylko niewielki zbiór (180 eksponatów), ale niezwykle cenny — kolekcja malarstwa polskiego XIX i XX w. — pochodzi ze zbiorów przedwojennego Muzeum Śląskiego i został przekazany reaktywowanej placówce przez Muzeum Górnośląskie w Bytomiu w kwietniu 1988 roku. W przyszłości zostaną przekazane Muzeum Śląskiemu pozostałe zbiory: grafiki, rzeźby i rzemiosła artystyczne, zachowane w zbiorach placówki bytomskiej. W latach 1986-1987 został opracowany program współczesnego Muzeum Śląskiego w Kato-

w 1984 r. m.in. przez prezentację w Katowicach i Warszawie wystawy malarstwa polskiego ze zbiorów Muzeum Śląskiego, przygotowanej przez Muzeum Górnośląskie w Bytomiu oraz wydanie w roku 1984 przez Śląski Instytut Naukowy pracy zbiorowej *Muzeum Śląskie. Szkice z przeszłości*.

Powstała też pierwsza koncepcja programowa na potrzeby przygotowywanego konkursu architektonicznego na bryłę nowego gmachu Muzeum Śląskiego, przygotowana przez zespół muzealników śląskich pod kierunkiem mgr Barbary Niemkiewicz.

wicach, zatwierdzony uchwałą Sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach 8 grudnia 1987 roku. Program ten jest skutecznie realizowany. We wrześniu 1989 r. wojewoda katowicki, w porozumieniu z ministrem kultury i sztuki, podjął decyzję o skreśleniu ze statutu Muzeum Śląskiego pojęcia „w organizacji”, uznając tym samym dotychczasowy dorobek placówki muzealnej.

W zbiorach Muzeum Śląskiego znajdują się wybitne dzieła polskiego malarstwa od końca XVIII w. po dni współczesne. W latach 1985-1991 zebrano reprezentatywną kolekcję polskiej sztuki współczesnej, a zwłaszcza: malarstwa (450 eksponatów), grafiki (1200), rzeźby (60), plastyki nieprofesjonalnej (768), scenografii (9550), plakatu (8242). W zbiorach znajdują się m.in. dzieła: Adama Marczyńskiego, Wacława Taranczewskiego, Alfreda Lenicy, Jonasza Sterna, Henryka Stażewskiego, Erny Rosenstein, Jadwigi Maziańskiej, Jerzego Tchórzewskiego, Jana Tarasina, Tadeusza Dominika, Rajmunda Ziemskiego, Jacka Sempolińskiego, Jacka Sienickiego, Stefana Gierowskiego, Kajetana Sosnowskiego, Andrzeja Gieragi, Janusza Orbitowskiego, Ryszarda Wiśniewskiego, Edwarda Dwurnika, Kazimierza Mikulskiego, Jana Jarosława Aleksiana, Zdzisława Beksińskiego, Jerzego Krawczyka, Kiejstuta Bereźnickiego, Jerzego Dudy-Gracza, Henryka Wańka, Jana Berdyszaka.

W kolekcji muzeum znalazły się też prace młodych twórców ze środowisk: warszawskiego, krakowskiego, wrocławskiego, poznańskiego i katowickiego.

W tworzeniu kolekcji Muzeum Śląskiego sporo uwagi poświęca się wybitnym zjawiskom środowiska śląskiego (prace Urszuli Broll, Zdzisława Stanka, Andrzeja Urbanowicza, Zygryda Dudzika, Romana Nowotarskiego, Andrzeja S. Kowalskiego, Zygmunta Lisa, Jacka Rykały, Marka Kamińskiego, Macieja Bieniasza, Tadeusza Siary, Tadeusza Czobera, Piotra Smitke).

Na szczególną uwagę zasługuje kolekcja projektów scenograficznych wybitnych polskich scenografów, m.in.: Otto Axera, Zofii Wierchowicz, Jana Kosińskiego, Andrzeja Wajdy, Andrzeja Stopki, Lidii i Jerzego Skarżyńskich, Andrzeja Majewskiego, Kazimierza Wiśniaka. W zbiorach rzeźby prezentowane są prace Xawerego Dunikowskiego, Władysława Ha-

siora, Adama Myjaka, Bronisława Chromego, Jerzego Beresia, Jacka Waltosia, Andrzeja Szczepańca. Muzeum jest również właścicielem dwóch „teatrów malowanych” zrealizowanych w Katowicach przez Franciszka Starowieyskiego w 1986 i 1988 roku.

Zbiór eksponatów w działach historii i kultury regionu zamykał się na koniec września 1989 r. liczbą ponad 27 000 pozycji (archeologia — 19 000, etnografia — 2 473, historia — 2 122, technika — 357). Dział Archeologii pozyskuje eksponaty w drodze własnych badań wykopaliskowych, pozostałe działa podczas badań terenowych, w drodze zakupów i darowizn. Na uwagę zasługuje kolekcja kobiecego stroju ludowego bytomskiego i Śląska Cieszyńskiego, kolekcja 229 zapinek do sukien cieszyńskich z XVIII i XIX w., zespół współczesnych rekwizytów obrzędowych z Żywiecczyny.

Prace naukowo-badawcze prowadzone są przez wszystkich pracowników merytorycznych w zakresie opracowywania zbiorów oraz podejmowania badań terenowych. Archeolodzy od 1986 r. prowadzą badania na stanowiskach: neolitu w Samborowicach, kultury łużyckiej w Orzechu i Pietraszynie, wczesnośredniowiecza w Kamieniu oraz okresu rzymskiego w Będzinie-Życicach. Zespół entografów badał natomiast w latach 1986-1991 kulturę ludową ziemi pszczyńskiej (w Łące, Miedźnej, Grzawie, Górze) oraz ziemi cieszyńskiej. Jednocześnie pracownicy Działu Etnografii przygotowali w latach 1987-1991 kolejne sesje naukowe towarzyszące Śląskom Dniom Folkloru. Dział Archeologii był współorganizatorem (w październiku 1989 r.) międzynarodowej konferencji naukowej „Śląsk Górny i Opawski w dobie plemiennej wczesnego średniowiecza”. W 1986 r. Dział Historii był współorganizatorem sesji naukowej pt. „Tradycje robotniczego ruchu sportowego na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim”.

W ramach działalności oświatowej przygotowano wiele wystaw ze zbiorów własnych i obcych. W pierwszym okresie po restytuowaniu Muzeum Śląskiego w pomieszczeniach instytucji kulturalnych (Biuro Wystaw Artystycznych, Pałac Młodzieży, Teatr Śląski, Galeria Biblioteki Śląskiej) zorganizowano wiele znaczących wystaw, m.in. „Leon Dołżycki w kręgu przyjaciół”; „Oblicza renesansu i manieryzmu na Śląsku”; „Alfred Lenica”; „Pokaz warszawski”; „Szkice scenograficzne Andrzeja Wajdy”; „Żywotność kultury ludowej na Górnym Śląsku”; „Polska szopka ludowa”; „Armia Kraków 1939”; „Grupa ARKAT”; „Twórczość

Przypisy

1. Część zbiorów ewakuowanych i zaginionych w 1939 r. odnaleziono w 1949 r. w Skarżysku Kamiennej, skąd odebrał je kustosz Muzeum Śląskiego w Bytomiu mgr Józef Matuszak. Wśród nich obrazy i rysunki J. Matejki, S. Noakowskiego, D. Chodowieckiego, J. Pankiewicza, J. Norblina, L. Wyczółkowskiego; cenne eksponaty etnograficzne oraz część katalogu Działu Sztuki Muzeum Śląskiego w Katowicach.

Malczewskich”; „Biskup Stanisław Adamski”; „Kardynał August Hlond”. Jednocześnie muzeum było twórcą kilku galerii: Galerii „P”, „Semafor” i „Pod Pręgierzem”. W latach 1985-1993 Muzeum Śląskie zorganizowało 215 wystaw różnego typu².

Ważną sferę działalności Muzeum Śląskiego stanowią poczynania edytorskie. Oprócz folderów, katalogów, afiszy i plakatów Muzeum Śląskie wydaje publikacje naukowe i popularnonaukowe w ramach następujących serii: „Wszecznica Muzeum Śląskiego” (wykłady o tematyce śląskiej z zakresu historii, archeologii, etnografii, historii sztuki, architektury, teatrolologii, literatury, techniki, prezentacja sylwetek ludzi zasłużonych dla historii i kultury regionu), „Leksykon Śląski” (zeszyty tematyczne poświęcone historii i kulturze Śląska), „Śląskie Prace Prahistoryczne” (prace naukowe Działu Archeologii), „Śląskie Prace Etnograficzne” (prace naukowe Działu Etnografii), „Ziemia Śląska” (wydawnictwo zawierające popularnonaukowe artykuły i studia oraz materiały związane tematycznie ze Śląskiem). Muzeum Śląskie jest także wydawcą monografii poświęconych historii i kulturze Śląska, a także rozpraw i studiów naukowych pracowników muzeum, tematycznie związanych z ich zainteresowaniami badawczymi.

Muzeum Śląskie ma własną Radę Naukową, która jest organem opiniującym dyrektora muzeum. W skład rady wchodzi wybitni naukowcy reprezentujący środowiska: historyków sztuki (prof. Zdzisław Żygulski jun., prof. Ewa Chojecka), archeologii (prof. Jerzy Szydłowski), etnografii (prof. Barbara Bazielich), historyków (doc. dr hab. Edward Długajczyk), historyków kultury (prof. Jan Malicki). Członkami rady są także starsi kustosze Muzeum Śląskiego, a przewodniczy jej prof. Jerzy Szydłowski.

W Muzeum Śląskim działają dwie komisje: Komisja Zakupów Muzealiów i Komisja ds. Wywozu Dziel Sztuki za Granicę.

W 1986 r. ogłoszono i rozstrzygnięto ogólnopolski konkurs realizacyjny SARP na budynek nowego gmachu Muzeum Śląskiego, zlokalizowanego w rejonie ulic T. Kościuszki, Górnośląskiej, W. Stwosza i Lotników. Laureatem konkursu został warszawski architekt Jan Fiszer, który w 1989 r. przedstawił szczegółową koncepcję realizacyjną uwzględniając zalecenia sądu konkursowego. W czerwcu 1990 r. wojewoda katowicki Wojciech Czech zatwierdził dokumentację techniczną wykonaną w biurze projektowym kierowanym przez autora.

2. M.in. „Adam Bunsch”; „Bóg-diabeł-demony...”; „Oblicza sztuki protestanckiej na Górnym Śląsku”; „Syn i matka — Andrzej i Krystyna Wróblewscy”; „Górale Śląscy”; „Od Beskidów po Tatry — współczesne malarstwo na szkle”; cykl wystaw historycznych: „Śląsk 1918”; „Śląsk 1919”; „Śląsk 1920”; „Śląsk 1921”; „Śląsk 1922”.

ODEZWA ZARZĄDU TOWARZYSTWA MUZEUM ZIEMI ŚLĄSKIEJ*

W marcu 1924 r. założono w Katowicach Towarzystwo Muzeum Ziemi Śląskiej. Towarzystwo to jest w sądzie zarejestrowane i ma siedzibę w Katowicach. Celem Towarzystwa jest gromadzenie okazów muzealnej wartości, odnoszących się do fizjografii, kultury i historii ziemi śląskiej, rozmieszczenie i przechowywanie tych okazów, udostępnienie ich publiczności w salach naukowych i oświatowych, dalej, urządzanie odczytów i wykładów z zakresu ludoznawstwa i krajoznawstwa śląskiego i ogłaszanie drukiem prac z tego zakresu. Sprawami Towarzystwa zawiaduje zarząd z dziewięciu członków, obranych przez walne zebranie, dalej, kuratorium z trzech członków, mianowanych przez Radę Wojewódzką^{**}, oraz walne zebranie członków. Prezesem zarządu jest p. wizytator Farnik. Do kuratorium wybrała Rada Wojewódzka pp. Szefera, Bobka i Dubiela. Członkami Towarzystwa mogą być osoby fizyczne i prawne, to jest osoby poszczególne oraz stowarzyszenia osób (towarzystwa, spółki, przedsiębiorstwa, zakłady, gminy itp.). Członkowie płacą jednorazowo wstępne w wysokości jednego złotego, a potem zwyczajne składki, których wysokość wynosi 12 złotych rocznie.

Taki jest w krótkości streszczony ustrój Towarzystwa, takie jego cele i zadania. Zarząd Towarzystwa, rozpoczynając pracę, zaprasza niniejszym serdecznie wszystkich ludzi dobrej woli, którzy ważną tę sprawę rozumieją i którzy chcą przyczynić się do zbudowania tego wielkiego dzieła kulturalnego, ażeby dążności Towarzystwa naszego w miarę sił i sposobności popierali i z Towarzystwem współpracowali. Nasamprzód tedy niechaj wstąpią jak najliczniej jako członkowie do Towarzystwa Muzeum Ziemi Śląskiej, niechaj zbierają przedmioty muzealnej wartości i przesyłają je pod adresem niżej podanym, niechaj werbują nowych członków i zwolenników Towarzystwa (np. przez przemówienia na zebraniach towarzystw o celach i potrzebach Muzeum Ziemi Śląskiej), niechaj przygotowują i opracowują referaty i inne prace piśmienne z dziedziny ludoznawstwa i krajoznawstwa śląskiego i zgłaszają się z nimi do zarządu Towarzystwa, niechaj przy nadarżających się sposobnościach zbierają od ludzi majątniejszych grosze i przesyłają je do funduszków Towarzystwa. Wszelka współpraca jest pożądana; im więcej sił będzie czynnych i im żywiej pracować będą, tym szybciej i różniej wzrastać będzie całe to wielkie dzieło. Szczególne

nadzieje pokładamy w naszym szanownym nauczycielstwie i duchowieństwie oraz w licznych urzędnikach publicznych i prywatnych, rozproszonych po całym województwie, że z Towarzystwem naszym chętnie współpracować będą.

Co do zbierania przedmiotów wartości muzealnej, to rozchodzi się o rzeczy przeważnie przestarzałe, które wyszły z mody i użytkowania; ludzie prości nie przywiązują do tych rzeczy żadnej wagi i znaczenia i dlatego też te właśnie rzeczy giną łatwo i bezpowrotnie, chociaż jako zabytki dawnych czasów, jako rzeczy nieraz bardzo pomysłowo, misternie lub oryginalnie wykonane, jako świadki dawnej kultury i obyczajów, i zajęć powinny być koniecznie w jedno miejsce zebrane i przechowywane, aby jako żywe obrazy dawnych czasów pomogły nam do lepszego i łatwiejszego poznania i zrozumienia naszej przeszłości. Jednakże nie tylko rzeczy stare, ale i różne nowe przedmioty o pewnej wartości kulturalnej lub historycznej należy zbierać i w Muzeum gromadzić. Oto kilka przykładów, co należy zbierać i do Muzeum przesyłać:

Z powstań śląskich dokumenty, pieczątki, pamiątki; takie same rzeczy z czasów okupacji Śląska Górnego przez wojska i władze koalicyjne; rzeczy i pamiątki z czasu przejścia Górnego Śląska przez wojska i władze polskie; pieczęcie gminne, miejskie, różnych urzędów z czasów pruskich, piśmiennictwo, plakaty, obrazy i inne rzeczy z czasu walki plebiscytowej; pamiątki z wojny światowej tak z pola walk, jak i z kraju (na przykład kartki żywnościowe, pieniądze papierowe, odezwy itp.); poza tym ze starych rzeczy stroje ludowe, osobliwie takie, które wyszły z użycia; sztuka ludowa i artystyczna, stare i rzadkie druki, obrazy, figury, różne osobliwsze sprzęty domowe, stare malowane meble, dalej, wykopaliska z ziemi, dajmy na to jakie urny, starożytne narzędzia i przedmioty z kamienia, z brązu, stare monety wykopane przypadkiem z ziemi itp.

Przedmioty przeznaczone dla Muzeum oraz wszelkie pisma w sprawach dotyczących Towarzystwa należy nadsyłać do Wydziału Oświecenia Publicznego w Katowicach, szkoła Szafranka^{***}, pokój 15, gdzie się mieści sekretariat Towarzystwa Muzeum Ziemi Śląskiej. Składki i ofiary można wpłacać na konto Towarzystwa MZŚI. w Banku Przemysłowców w Katowicach lub na konto czekowe PKO, którego numer zostanie później ogłoszony.

* „Goniec Śląski” z 26 czerwca 1924 nr 145.

** Rada Wojewódzka, właściwie Śląska Rada Wojewódzka, była organem administracji województwa śląskiego. Składała się z wojewody jako przewodniczącego, wicewojewody i pięciu członków, wybieranych przez Sejm Śląski. Uprawnienia Rady w stosunku do Muzeum Śląskiego usta-

ły: ustawa z 23 stycznia 1929 r. o utworzeniu Muzeum Śląskiego i rozporządzenie Śląskiej Rady Wojewódzkiej z 16 stycznia 1936 r. zawierające statut Muzeum Śląskiego. *** Właściwie: przy ul. Szafranka 3. W szkole tej mieścił się początkowo Wydział Oświecenia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego.

Le 70e anniversaire du Musée Silésien à Katowice

Les débuts du Musée Silésien à Katowice remontent à l'année 1924, date à laquelle fut enregistrée la Société du Musée du pays de Silésie. Le programme définissait les activités du musée: la création d'une collection, l'organisation d'expositions et de conférences, l'acquisition de fonds, et déterminait l'orientation des travaux de recherche scientifique.

En 1927, c'est au dr Tadeusz Dobrowolski, délégué au patrimoine préfectoral, qu'a été confiée l'oeuvre commencée et la création d'un musée moderne.

En janvier 1929, le Parlement Silésien sanctionna l'existence du Musée de Silésie et alloua à cette fin une somme d'argent ainsi que des locaux temporaires, dans le bâtiment de la Préfecture et du Parlement. Le Musée de Silésie resta ouvert jusqu'en 1939, se situant au 4e et au 5e étages de la Préfecture Silésienne, avec une section de sciences naturelles rue Krasniński, dans le bâtiment des Instituts Silésiens de Technologie. Dans les années 1940-1944 l'édifice moderne, construit entre 1936 et 1939, fut détruit par les Allemands et la collection transportée à Bytom et incorporée au Oberschlesische Landesmuseum. Dans les années 1945-50, le Musée de Silésie fonctionne à Bytom mais après 1950 il fait partie du Musée Górnośląskie à Katowice.

En 1984, le Musée de Silésie s'ouvre à nouveau, à Katowice, dans des locaux temporaires, rue W. Korfanty 3, en attendant que soit construit un nouveau bâtiment. Aujourd'hui, le Musée de Silésie, fidèle à sa tradition d'avant-guerre, est un centre d'études et de recherche scientifique qui s'occupe aussi bien d'art moderne que de l'histoire et de la culture silésiennes. Ce travail de recherche dans le domaine de l'art, l'art folklorique y compris, s'étend sur toute la Pologne. De même l'acquisition d'objets de collection se fait dans tout le pays. La plus grande partie de la collection (plus de 50 000 objets) fut acquise dans les années 1985-1991, et ce n'est que la collection de peinture polonaise du XIXes. et XXes. qui provient du Musée de Silésie d'avant-guerre.

Au cours de cette dernière décennie, le musée s'est spécialisé en art contemporain (peinture, arts graphiques, sculpture, affiches, scénographie) et possède son propre département — Centre de Scénographie Polonaise.

Dans le courant des années 1985-1993, le musée organisa 215 expositions de tous genres. Le Musée Silésien publie de nombreuses études scientifiques et de popularisation scientifique.

